

โครงการหอพระไตรปิฎกและหอสมุด
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

นางสาวปิยนุช สุวรรณศิริ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-2647-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE PROGRAMING OF THE BUDDHIST SCRIPTURE LIBRARY
MAHACHULALONGKORNRAJABVIDYALAYA UNIVERSITY

Miss.Piyanuch Suwankiri

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Architecture in Architecture

Department of Architecture

Faculty of Architecture

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

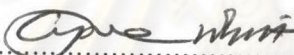
ISBN 974-17-2647-3

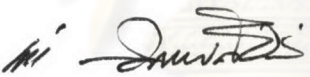
หัวข้อวิทยานิพนธ์ โครงการหอพระไตรปิฎก และหอสมุด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
โดย นางสาว ปิยนุช สุวรรณศิริ
สาขาวิชา สถาบันตยกรรมไทย
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ เผ่า สุวรรณศักดิ์ศรี
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ภิญญู สุวรรณศิริ

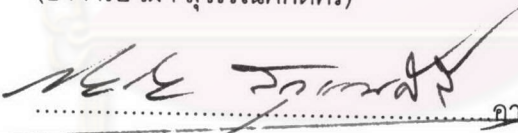
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

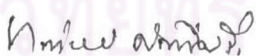

.....คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ สักกุล)

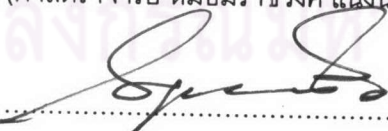
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ผุสดี ทิพทัส)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ เผ่า สุวรรณศักดิ์ศรี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ภิญญู สุวรรณศิริ)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ หม่อมราชวงศ์ แฉ่งน้อย ศักดิ์ศรี)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ไชแสง ศุขะวัฒน์นะ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ประชา แสงสายัณห์)

นางสาว ปิยนุช สุวรรณคีรี : โครงการหอพระไตรปิฎก และหอสมุด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (THE PROGRAMING OF THE BUDDHIST SCRIPTURE LIBRARY MAHACHULALONGKORNRAJABVIDYALAYA UNIVERSITY) อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ เผ่า สุวรรณศักดิ์คีรี, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : รองศาสตราจารย์ ดร. ภิญญู สุวรรณคีรี; 267 หน้า. ISBN 974-17-2647-3.

หอพระไตรปิฎก เป็นพุทธศิลป์ที่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ซ่อนทับอยู่ทั้งในด้านรูปธรรม และนามธรรม ซึ่งมีหน้าที่หลักเป็นที่ประดิษฐานสิ่งล้ำค่า อันเสมือนเป็นตัวแทนแห่งรัตนไตรทั้ง 3 องค์ นั่นคือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์

จากการศึกษาเกี่ยวกับมูลเหตุ พัฒนาการ และความเป็นมาของสถาปัตยกรรมไทยประเภทหอพระไตรปิฎก ในช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงของหอพระไตรปิฎก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเทคโนโลยีของการบันทึก ซึ่งจากเดิมเป็นการบันทึกลงบนใบลาน เปลี่ยนเป็นการพิมพ์เป็นหนังสือ และในปัจจุบันเป็นการบันทึกลงในแผ่นซีดีรอม ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงของหอพระไตรปิฎก ผนวกกับการศึกษาพระธรรมของพระภิกษุถูกจัดให้มีรูปแบบการศึกษาที่เป็นระบบระเบียบมากขึ้น โดยจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ จากมูลเหตุและปัจจัยดังกล่าว จึงส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับหอพระไตรปิฎกทั้งในด้านหน้าที่ใช้สอย ตำแหน่งที่ตั้ง พื้นที่ใช้งาน รวมถึงขนาดของอาคารด้วย ซึ่งจากเดิมที่หอพระไตรปิฎกมีขนาดเล็กก็ได้พัฒนาไปสู่สถานสถาปัตยกรรมที่มีขนาดใหญ่ขึ้น เพื่อการใช้สอยที่เหมาะสมกับบริบททางศาสนาในปัจจุบัน แต่ในขณะเดียวกันความหมายเชิงสัญลักษณ์ของหอพระไตรปิฎกเองก็ยังคงอยู่มิได้เปลี่ยนแปลงหรือสูญหายไปเลย

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนั้นการศึกษาวิจัย "โครงการหอพระไตรปิฎก และหอสมุด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย" นี้ นอกจากศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนวิจัยแล้ว ยังได้ทำการออกแบบอาคารหอสมุดที่สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน โดยมีพื้นฐานมาจากการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านการใช้สอยอาคารที่เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตสู่ปัจจุบัน นอกจากนี้ยังได้ทำการออกแบบหอพระไตรปิฎก ซึ่งเป็นหัวใจและเป็นส่วนสำคัญของโครงการ โดยการออกแบบนั้นยังคงไว้ซึ่งความหมายเชิงสัญลักษณ์ได้อย่างสมบูรณ์และครบถ้วน เพื่อให้หอพระไตรปิฎกซึ่งเป็นหนึ่งในพุทธศิลป์ได้คงความสำคัญเคียงคู่กับพระพุทธศาสนาสืบไป

ภาควิชา สถาปัตยกรรมศาสตร์
สาขาวิชา สถาปัตยกรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนิสิต/นิพนธ์.....สุวรรณคีรี.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##4274137925 :MAJOR ARCHITECTURE

KEYWORD :. BUDDHIST SCRIPT HALL, LIBRARY

PIYANUCH SUWANKIRI : THE PROGRAMING OF THE BUDDHIST SCRIPTURE

LIBRARY MAHACHULALONGKORNRAJABVIDYALAYA UNIVERSITY THESIS

ADVISOR : PAO SUWANSAKSRI, THESIS CO –ADVISOR : ASST. PROF. DR. PINYO

SUWANKIRI ; 267 pp. ISBN 974-17-2647-3.

The Buddhist Scripture Hall is one example of Buddhist Art with some symbolic meaning both in the abstract and concrete forms of which its main function of the worthy place represents the Three Gems : Buddha , Dharma and Monk

From the study of the main purpose of the development process and the history of Thai architecture of the Buddhist Scripture Hall during the Rattanakosin Era up to today reveals that there are many changes in Buddhist Scriptures especially as regards recording technologies from recording on palm leaves in the old days then the change to printed books and currently in CD-ROM form. In addition, the more systematic pattern of the monk's study in the form of the Monks' Seminary also directly affects the changes in the Buddhist Scripture Hall as regards its functions , locations, usage area and the size of the Hall, Although nowadays the size of the Buddhist Scripture Hall has been changed from a small hall to big (Library) hall to serve its function of current Buddhist activities, the symbolic meanings of the Buddhist Scripture Hall still live without loss or damage.

In order to achieve the purpose of this study this thesis on the programming of the Buddhist Scripture Library , Mahachulalongkornrajabvidyalaya University does not only include the study and research parts but also includes the conceptual design of a Library Hall suitable for the monks' activities based on an analysis of its functions from the past to the present.

Furthermore , the conceptual design of the Buddhist Scripture Hall (Inside the library) is the essential part of this project , but it can still keep the symbolic meanings of Buddhist Art perfectly completely as well as prolonging the Buddhist Scripture Hall as one of Buddhist Art's attesting to Buddhist forever.

Department.....Architecture.....

Field of studyThai Architecture.....

Academic Year2002.....

Student's signature.....*PIYANUCH SUWANKIRI*.....

Advisor's signature.....*PAO SUWANSAKSRI*.....

Co-advisor's signature.....*PINO SUWANKIRI*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือ และการให้ความแนะนำอย่างดียิ่งของ อาจารย์เฝ้า สุวรรณศักดิ์ศรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ภิญโญ สุวรรณคีรี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, ศาสตราจารย์กิตติคุณ ม.ร.ว. เน่งน้อย ศักดิ์ศรี ศาสตราจารย์ไชแสง ศุขะวัฒน์ และอาจารย์ประจำ แสงสายัณห์ ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะและร่วมเป็นกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ รวมทั้งศาสตราจารย์สุสดี ทิพทัส ประธานกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาสละเวลาร่วมเป็น กรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่าง สูงมา ณ ที่นี้ด้วย

นอกจากนั้น การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลและหน่วยงานหลาย ฝ่ายทั้งในฝ่ายสงฆ์และคฤหัสถ์ ในการเอื้อเฟื้อข้อมูลตลอดจนการอำนวยความสะดวกในการหาข้อมูล และการถ่ายภาพ ซึ่งผู้วิจัยใคร่ขอกราบนมัสการ และขอขอบพระคุณหน่วยงานและบุคคล ดังนี้

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วัดบวรนิเวศวิหาร

เจ้าหน้าที่ฝ่ายสถาปัตยกรรม กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

เจ้าหน้าที่ฝ่ายสถาปัตยกรรม กรมศิลปากร

นอกจากนั้น ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณผู้ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือทั้งทางด้านกำลังกาย กำลังใจตลอดจนสนับสนุนในเรื่องทุนทรัพย์ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ดังนี้

คุณพ่อ คุณแม่ พี่และน้องสาว ลุงแคน และทุกๆ คนที่บ้าน

อาจารย์ธิป ศรีสกุลไชยรัก

เพื่อนร่วมชั้นเรียนในระดับปริญญาโท อาจารย์พงศกร ยัมสวัสดิ์

และรุ่นน้องสถาปัตยกรรมไทย ระดับปริญญาตรีรุ่น 1, 2 และรุ่น 3

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญเรื่อง.....	ช
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
สารบัญตาราง.....	ฏ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฐ
สารบัญแผนผัง.....	ด
สารบัญภาพลายเส้น.....	ด
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	4
2. ความเป็นมาของพระไตรปิฎก.....	5
2.1 ความหมายและการเกิดพระไตรปิฎก.....	5
2.2 ประวัติความเป็นมาของการเกิดพระไตรปิฎก.....	7
2.3 ความเป็นมาของการสังคายนาพระไตรปิฎก.....	8
2.3.1 การสังคายนาในประเทศอินเดีย.....	10
2.3.2 การสังคายนาในประเทศลังกา.....	14
2.3.3 การสังคายนาในประเทศพม่า.....	17
2.3.4 การสังคายนาในประเทศไทย.....	18
2.4 การสังคายนาในสมัยรัตนโกสินทร์.....	19
3. ประวัติความเป็นมาของหอพระไตรปิฎก.....	30
3.1 ความหมายของหอพระไตรปิฎก.....	30
3.2 มูลเหตุในการสร้างและวิวัฒนาการของหอพระไตรปิฎก.....	31
3.2.1 สมัยลพบุรี.....	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2.2 สมัยสุโขทัย.....	35
3.2.3 สมัยอยุธยา.....	35
3.3 หอพระไตรปิฎกและห้องสมุดในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์.....	39
4. รูปแบบของหอพระไตรปิฎกและห้องสมุดในสมัยรัตนโกสินทร์.....	44
4.1 สมัยรัชกาลที่ 1 – 2 (พ.ศ. 2325 – 2367).....	44
4.1.1 วัดพระศรีรัตนศาสดาราม.....	44
4.1.2 วัดระฆังโฆสิตาราม.....	47
4.1.3 วัดสระเกศ.....	49
4.1.4 วัดดุสิตาราม.....	50
4.1.5 วัดราชดาภิฐาน.....	51
4.1.6 วัดสังข์กระจาย.....	53
4.2 สมัยรัชกาลที่ 3 (พ.ศ. 2367 – 2394).....	54
4.2.1 วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม.....	54
4.2.2 วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์.....	58
4.2.3 วัดสุทัศนเทพวราราม.....	61
4.2.4 วัดอรุณราชวราราม.....	62
4.2.5 วัดราชโอรสาราม.....	63
4.2.6 วัดชนะสงคราม.....	64
4.2.7 วัดสุวรรณาราม.....	66
4.2.8 วัดราชาธิวาส.....	67
4.2.9 วัดหงส์รัตนาราม.....	68
4.2.10 วัดโมลีโลกยาราม.....	68
4.2.11 วัดราชสิทธิาราม.....	69
4.2.12 วัดมหรณพาราม.....	70
4.2.13 วัดราชนัดดาราม.....	72
4.2.14 วัดเทพธิดาราม.....	73
4.2.15 วัดหนัง.....	74
4.2.16 วัดสังเวชวิศยาราม.....	75
4.2.17 วัดทองธรรมชาติ.....	76
4.2.18 วัดอัปสรสวรรค์.....	77

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.3 สมัยรัชกาลที่ 4 – 5 (พ.ศ. 2394 – 2453).....	78
4.3.1 วัดกัลยาณมิตร.....	78
4.3.2 วัดโสมนัส.....	79
4.3.3 วัดพิชัยญาติการาม.....	81
4.3.4 วัดชัยชนะสงคราม.....	82
4.3.5 วัดนเรนทรสุทริการาม.....	83
4.3.6 วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม.....	84
4.3.7 หอพระสมุดวชิรญาณ.....	85
4.4 สมัยรัชกาลที่ 6 – ปัจจุบัน (พ.ศ. 2453 – ปัจจุบัน).....	85
4.4.1 วัดราชประดิษฐ์สถิติมหาสิมาราม.....	85
4.4.2 วัดมกุฏกษัตริยาราม.....	87
4.4.3 วัดพระยาทำ.....	88
4.4.4 วัดคูหาสวรรค์.....	89
4.4.5 หอสมุดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.....	89
4.4.6 หอสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.....	90
5. การวิเคราะห์.....	92
5.1 การวิเคราะห์ทางสถาปัตยกรรมของหอพระไตรปิฎกและหอสมุด.....	92
5.1.1 การวางตำแหน่งหอพระไตรปิฎกและหอสมุด.....	92
5.1.2 การวางตำแหน่งหอพระไตรปิฎกในเขตสังฆาวาส.....	99
5.1.3 ลักษณะการวางตำแหน่งหอพระไตรปิฎกและหอสมุดเมื่อแบ่งตามช่วงเวลา.....	112
5.2 การวิเคราะห์ลักษณะผังพื้นของหอพระไตรปิฎกและหอสมุด.....	123
5.2.1 ลักษณะผังพื้นของหอพระไตรปิฎกและหอสมุด.....	123
5.2.2 ลักษณะผังพื้นของหอพระไตรปิฎกและหอสมุดเมื่อแบ่งตามช่วงเวลา.....	142
5.3 การวิเคราะห์รูปแบบของหอพระไตรปิฎกและหอสมุด.....	149
5.3.1 รูปแบบผังพื้นของหอพระไตรปิฎกและหอสมุด.....	149
5.3.2 ลักษณะรูปแบบหอพระไตรปิฎกและหอสมุดเมื่อแบ่งตามช่วงเวลา.....	167
5.4 การวิเคราะห์อาคารตัวอย่างหอสมุด.....	174
5.4.1 หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.....	174
5.4.2 หอสมุดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.....	178
5.4.3 หอสมุดปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.....	183

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6. ภาคการออกแบบ.....	207
6.1 ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอยุธยา	207
6.1.1 ประวัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.....	207
6.1.2 ระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.....	208
6.1.3 สาเหตุและวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา.....	209
6.1.4 ที่ตั้งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา.....	210
6.1.5 องค์ประกอบของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา.....	212
6.2 โครงการหอพระไตรปิฎกและหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.....	214
6.2.1 ประวัติและความสำคัญของหอพระไตรปิฎก.....	214
6.2.2 ประวัติและความสำคัญของหอสมุดกลาง.....	214
6.2.3 วัตถุประสงค์ของโครงการหอพระไตรปิฎกและหอสมุดกลาง.....	215
6.3 ประเภทผู้ใช้และจำนวนผู้ใช้โครงการ.....	216
6.3.1 เจ้าหน้าที่และบุคลากรภายในโครงการ.....	216
6.3.2 ผู้ใช้บริการห้องสมุด.....	218
6.4 องค์ประกอบโครงการ.....	219
6.4.1 ส่วนบริการสาธารณะ.....	219
6.4.2 ส่วนหอพระไตรปิฎกและพิพิธภัณฑ์.....	219
6.4.3 ส่วนให้บริการห้องสมุด.....	220
6.4.4 ส่วนให้บริการโสตทัศนศึกษาและศูนย์สารสนเทศ.....	220
6.4.5 ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขานุการสำนักหอสมุด.....	221
6.4.6 ส่วนงานระบบ.....	222
6.5 พื้นที่ใช้สอยโครงการ.....	223
6.5.1 ตารางวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยโครงการ.....	223
6.5.2 สรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการ.....	236
6.6 การออกแบบและผลงานการออกแบบ.....	237
6.6.1 แนวคิดและผลงานการออกแบบการวางผังบริเวณ.....	237
6.6.2 แนวคิดและผลงานการออกแบบหอพระไตรปิฎก.....	239
6.6.3 แนวคิดและผลงานการออกแบบอาคารหอสมุด.....	247
รายการอ้างอิง.....	262
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	265

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 5.1 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในหมู่กฎพระตำหนัก.....	106
แผนภูมิที่ 5.2 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในหมู่กฎพระราชคณะ.....	107
แผนภูมิที่ 5.3 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในหอสมุดมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ ราชวิทยาลัย.....	178
แผนภูมิที่ 5.4 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในหอสมุดมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ ราชวิทยาลัย.....	183
แผนภูมิที่ 5.5 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหอสมุดปรีดี พนมยงค์ ชั้นใต้ดิน U1.....	193
แผนภูมิที่ 5.6 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหอสมุดปรีดี พนมยงค์ ชั้นใต้ดิน U2.....	194
แผนภูมิที่ 5.7 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหอสมุดปรีดี พนมยงค์ ชั้นใต้ดิน U3.....	195
แผนภูมิที่ 5.8 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบสำนักบรรณาสารการพัฒนาศาสนาบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์ ชั้น 2.....	204
แผนภูมิที่ 5.9 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบสำนักบรรณาสารการพัฒนาศาสนาบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์ ชั้น 3.....	205
แผนภูมิที่ 5.10 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบสำนักบรรณาสารการพัฒนาศาสนาบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์ ชั้น 4.....	206
แผนภูมิที่ 6.1 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหอสมุดโดยรวม.....	247
แผนภูมิที่ 6.2 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนหอพระไตรปิฎก.....	247
แผนภูมิที่ 6.3 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนบริการสาธารณะ.....	248
แผนภูมิที่ 6.4 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนบริการห้องสมุด.....	249
แผนภูมิที่ 6.5 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนศูนย์สารสนเทศและโสตทัศนศึกษา.....	250
แผนภูมิที่ 6.6 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนทำงานเจ้าหน้าที่สำนักหอสมุด.....	251

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงหมวดพระไตรปิฎก.....	6
ตารางที่ 5.1 ตารางการวิเคราะห์ผังบริเวณของหอพระไตรปิฎกและหอสมุด	113
ตารางที่ 5.2 ตารางการวิเคราะห์ลักษณะผังพื้นที่หอพระไตรปิฎกและหอสมุด.....	143
ตารางที่ 5.3 ตารางการวิเคราะห์รูปแบบหอพระไตรปิฎกและหอสมุด	168
ตารางที่ 6.1 ตารางการวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยโครงการ.....	223

ศูนย์วิทยพัทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 ภาพการสังคายนาพระไตรปิฎก ครั้งที่ 1.....	11
ภาพที่ 2.2 ภาพการสังคายนาพระไตรปิฎก ครั้งที่ 2.....	13
ภาพที่ 2.3 ภาพการสังคายนาพระไตรปิฎก ครั้งที่ 3.....	13
ภาพที่ 2.4 พระไตรปิฎกฉบับทองใหญ่.....	20
ภาพที่ 2.5 พระไตรปิฎกฉบับรองทรง.....	21
ภาพที่ 2.6 พระไตรปิฎกฉบับทองชุบ.....	21
ภาพที่ 2.7 พระไตรปิฎกฉบับรดน้ำแดง.....	22
ภาพที่ 2.8 พระไตรปิฎกฉบับรดน้ำดำเอก.....	23
ภาพที่ 2.9 พระไตรปิฎกฉบับรดน้ำเทพชุมนุม.....	24
ภาพที่ 2.10 พระไตรปิฎกฉบับทองทึบ.....	25
ภาพที่ 3.1 ผังปราสาทหินพนมรุ้ง.....	32
ภาพที่ 3.2 ปราสาทหินพนมรุ้ง.....	33
ภาพที่ 3.3 ผังปราสาทหินเมืองต่ำ.....	33
ภาพที่ 3.4 ปราสาทหินเมืองต่ำ.....	34
ภาพที่ 3.5 หอเขียนวังสวนผักกาด.....	38
ภาพที่ 3.6 หอไตรวัดปากน้ำภาษีเจริญ.....	39
ภาพที่ 4.1 พระมณฑปวัดพระศรีรัตนศาสดาราม.....	45
ภาพที่ 4.2 หอพระมณฑปเขี้ยวธรรมวัดพระศรีรัตนศาสดาราม.....	46
ภาพที่ 4.3 ตำนกจันท์วัดระฆังโฆสิตาราม.....	47
ภาพที่ 4.4 หอพระไตรปิฎกวัดระฆังโฆสิตาราม.....	48
ภาพที่ 4.5 หอพระไตรปิฎกวัดสระเกศ.....	50
ภาพที่ 4.6 หอพระไตรปิฎกวัดดุสิตาราม.....	51
ภาพที่ 4.7 หอพระไตรปิฎกวัดรัชดาภิเษก.....	52
ภาพที่ 4.8 หอพระไตรปิฎกวัดสังข์กระจาย.....	53
ภาพที่ 4.9 พระมณฑปวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม.....	54
ภาพที่ 4.10 หอพระไตรปิฎกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามหลังที่ 1 และหลังที่ 2.....	56
ภาพที่ 4.11 หอพระไตรปิฎกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามหลังที่ 3.....	57
ภาพที่ 4.12 หอพระไตรปิฎกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามหลังที่ 4.....	57
ภาพที่ 4.13 หอพระไตรปิฎกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามหลังที่ 5.....	58
ภาพที่ 4.14 หอพระไตรปิฎกวัดมหาธาตุ.....	59
ภาพที่ 4.15 หอพระไตรปิฎกวัดมหาธาตุ หลังที่ 2 และที่ 3.....	60
ภาพที่ 4.16 หอพระไตรปิฎกวัดสุทัศนเทพวราราม.....	61

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.17 หอพระไตรปิฎกวัดอรุณราชวราราม หลังที่ 1 และหลังที่ 2	63
ภาพที่ 4.18 หอพระไตรปิฎกวัดราชโอรส	64
ภาพที่ 4.19 หอพระไตรปิฎกวัดชนะสงคราม หลังที่ 1 และหลังที่ 2	65
ภาพที่ 4.20 หอพระไตรปิฎกวัดสุวรรณาราม	66
ภาพที่ 4.21 หอพระไตรปิฎกวัดราชาธิวาส	67
ภาพที่ 4.22 หอพระไตรปิฎกวัดหงส์รัตนาราม	68
ภาพที่ 4.23 หอพระไตรปิฎกวัดโมลีโลกยาราม	69
ภาพที่ 4.24 หอพระไตรปิฎกวัดราชสิทธิาราม	70
ภาพที่ 4.25 หอพระไตรปิฎกวัดมหรณพาราม	71
ภาพที่ 4.26 หอพระไตรปิฎกวัดราชนัลดาราม	72
ภาพที่ 4.27 หอพระไตรปิฎกวัดเทพธิดาราม หลังที่ 1 และหลังที่ 2	73
ภาพที่ 4.28 หอพระไตรปิฎกวัดหนัง	74
ภาพที่ 4.29 หอพระไตรปิฎกวัดสังเวช	75
ภาพที่ 4.30 หอพระไตรปิฎกวัดทองธรรมชาติ	76
ภาพที่ 4.31 หอพระไตรปิฎกวัดอัปสรสวรรค์	77
ภาพที่ 4.32 หอพระไตรปิฎกวัดกัลยาณมิตร	78
ภาพที่ 4.33 หอพระไตรปิฎกวัดโสมนัส	80
ภาพที่ 4.34 หอพระไตรปิฎกวัดพิชัยญาติการาม	81
ภาพที่ 4.35 หอพระไตรปิฎกวัดชัยชนะสงคราม	82
ภาพที่ 4.36 หอพระไตรปิฎกวัดนเรนทรสุทริการาม	83
ภาพที่ 4.37 หอพุทธศาสนสังคหะ วัดเบญจมบพิตร	84
ภาพที่ 4.38 หอพระไตรปิฎก วัดราชประดิษฐ์	86
ภาพที่ 4.39 หอพระไตรปิฎกวัดมณฑกษัตริยาราม	87
ภาพที่ 4.40 หอพระไตรปิฎกวัดพระยาทำ	88
ภาพที่ 4.41 หอพระไตรปิฎกวัดคูหาสวรรค์	88
ภาพที่ 4.42 หอสมุดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	90
ภาพที่ 4.43 หอสมุดมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย	90
ภาพที่ 5.1 หอพระไตรปิฎกวัดอัปสรสวรรค์	150
ภาพที่ 5.2 หอพระไตรปิฎกวัดทองธรรมชาติ	150
ภาพที่ 5.3 หอพระไตรปิฎกวัดนเรนทรสุทริการาม	150
ภาพที่ 5.4 หอพระไตรปิฎกวัดดุสิตาราม	151
ภาพที่ 5.5 หอพระไตรปิฎกวัดรัชดาภิเษก	151

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 5.6 หอพระไตรปิฎกวัดสังข์กระจาย.....	151
ภาพที่ 5.7 หอพระไตรปิฎกวัดราชาธิวาส.....	151
ภาพที่ 5.8 เสาและบันไดของหอพระไตรปิฎกวัดสังข์กระจาย.....	152
ภาพที่ 5.9 เสาใต้ถุนของหอพระไตรปิฎกวัดราชาธิวาส.....	152
ภาพที่ 5.10 หลังคาหอพระไตรปิฎกวัดสังข์กระจาย.....	153
ภาพที่ 5.11 หอพระไตรปิฎกวัดระฆังโฆสิตาราม.....	154
ภาพที่ 5.12 หอพระไตรปิฎกวัดสระเกศ.....	154
ภาพที่ 5.13 หอพระไตรปิฎกวัดหงส์รัตนาราม.....	154
ภาพที่ 5.14 หอพระไตรปิฎกวัดสังเวช.....	154
ภาพที่ 5.15 หอพระไตรปิฎกวัดชัยชนะสงคราม.....	155
ภาพที่ 5.16 ฐานของหอพระไตรปิฎกวัดสระเกศ.....	155
ภาพที่ 5.17 ระเบียงภายในหอพระไตรปิฎกวัดสระเกศฯ.....	156
ภาพที่ 5.18 หลังคาหอพระไตรปิฎกวัดระฆัง.....	156
ภาพที่ 5.19 หอพระไตรปิฎกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามหลังที่ 1 และหลังที่ 2.....	157
ภาพที่ 5.20 หอพระไตรปิฎกวัดมหาธาตุ.....	157
ภาพที่ 5.21 หอพระไตรปิฎกวัดสุทัศนเทพวราราม.....	157
ภาพที่ 5.22 หอพระไตรปิฎกวัดอรุณราชวราราม หลังที่ 1 และหลังที่ 2.....	158
ภาพที่ 5.23 หอพระไตรปิฎกวัดราชโอรส.....	158
ภาพที่ 5.24 หอพระไตรปิฎกวัดชนะสงคราม หลังที่ 1 และหลังที่ 2.....	158
ภาพที่ 5.25 หอพระไตรปิฎกวัดสุวรรณาราม.....	159
ภาพที่ 5.26 หอพระไตรปิฎกวัดมหรณพาราม.....	159
ภาพที่ 5.27 หอพระไตรปิฎกวัดราชนัคดาราม.....	159
ภาพที่ 5.28 หอพระไตรปิฎกวัดหนัง.....	159
ภาพที่ 5.29 หอพระไตรปิฎกวัดกัลยาณมิตร.....	160
ภาพที่ 5.30 หอพระไตรปิฎกวัดโสมนัส.....	160
ภาพที่ 5.31 หอพระไตรปิฎกวัดพิชัยญาติการาม.....	160
ภาพที่ 5.32 หอพระไตรปิฎกวัดมงกุฎกษัตริยาราม.....	160
ภาพที่ 5.33 หอพระไตรปิฎกวัดเทพธิดาราม หลังที่ 1 และหลังที่ 2.....	161
ภาพที่ 5.34 ชุ่มประตูหน้าต่างวัดกัลยา.....	161
ภาพที่ 5.35 ชุ่มหน้าต่างหอพระไตรปิฎกวัดอรุณ.....	162
ภาพที่ 5.36 หอพระไตรปิฎกวัดโมลีโลกยาราม.....	162
ภาพที่ 5.37 ตำนานจันทน์วัดระฆังโฆสิตาราม.....	162

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 5.38 หอพระไตรปิฎกวัดราชสิทธิาราม	163
ภาพที่ 5.39 หอพระมณฑิยธรรมวัดพระศรีรัตนศาสดาราม	163
ภาพที่ 5.40 หอสมุดมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย	163
ภาพที่ 5.41 พระมณฑปวัดพระศรีรัตนศาสดาราม	164
ภาพที่ 5.42 พระมณฑปวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม	164
ภาพที่ 5.43 พระไตรปิฎก วัดราชประดิษฐ์	165
ภาพที่ 5.45 หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย	175
ภาพที่ 5.46 ภายในหอสมุด มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย	175
ภาพที่ 5.47 หอสมุดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	180
ภาพที่ 5.48 ภายในหอสมุดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	180
ภาพที่ 5.49 ภายในหอสมุดปรีดี พนมยงค์	185
ภาพที่ 5.50 ด้านหน้าอาคารหอสมุดปรีดี พนมยงค์	186
ภาพที่ 5.51 COURT ภายในอาคารห้องสมุดปรีดี พนมยงค์	186
ภาพที่ 5.52 ATRIUM บริเวณกลางอาคารหอสมุดสำนักบรรณสารการพัฒนา	197
ภาพที่ 5.53 ภายในหอสมุดสำนักบรรณสารการพัฒนา	197

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนผัง

	หน้า
แผนผังที่ 5.1	ผังบริเวณวัดพระศรีรัตนศาสดาราม.....93
แผนผังที่ 5.2	ผังบริเวณวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม..... 94
แผนผังที่ 5.3	ผังบริเวณวัดกัลยาณมิตร..... 95
แผนผังที่ 5.4	ผังบริเวณวัดระฆังโฆสิตาราม..... 96
แผนผังที่ 5.5	ผังบริเวณวัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมาราม 97
แผนผังที่ 5.6	ผังบริเวณวัดปากน้ำภาษีเจริญ..... 98
แผนผังที่ 5.7	ผังบริเวณวัดชัยชนะสงคราม..... 99
แผนผังที่ 5.8	ผังบริเวณวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม..... 100
แผนผังที่ 5.9	ผังบริเวณวัดอรุณราชวราราม 101
แผนผังที่ 5.10	ผังบริเวณวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์..... 102
แผนผังที่ 5.11	ผังบริเวณวัดชนะสงคราม..... 103
แผนผังที่ 5.12	ผังบริเวณวัดสุทัศน์เทพวราราม..... 104
แผนผังที่ 5.13	ผังบริเวณวัดระฆังโฆสิตาราม..... 105
แผนผังที่ 5.14	ผังบริเวณวัดราชาธิวาส..... 108
แผนผังที่ 5.15	ผังบริเวณวัดสระเกศ..... 109
แผนผังที่ 5.16	ผังบริเวณวัดราชโอรส..... 110
แผนผังที่ 5.17	ผังบริเวณวัดเทพธิดาราม..... 111
แผนผังที่ 5.18	ผังบริเวณวัดเบญจมบพิตร..... 119
แผนผังที่ 5.19	ผังบริเวณวัดบวรนิเวศวิหาร..... 121
แผนผังที่ 5.20	ผังบริเวณวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์..... 122
แผนผังที่ 5.21	ผังพื้นที่หอพระไตรปิฎกวัดดุสิตาราม..... 124
แผนผังที่ 5.22	ผังพื้นที่หอพระไตรปิฎกวัดอัมรินทร์..... 125
แผนผังที่ 5.23	ผังพื้นที่หอพระไตรปิฎกวัดระฆัง..... 126
แผนผังที่ 5.24	ผังพื้นที่หอพระไตรปิฎกวัดสระเกศฯ..... 127
แผนผังที่ 5.25	ผังพื้นที่หอพระไตรปิฎกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม..... 128
แผนผังที่ 5.26	ผังพื้นที่หอพระไตรปิฎกวัดอรุณราชวราราม..... 129
แผนผังที่ 5.27	ผังพื้นที่หอพระไตรปิฎกวัดราชนันทดาราม..... 130
แผนผังที่ 5.28	ผังพื้นที่หอพระไตรปิฎกวัดกัลยาณมิตร..... 131
แผนผังที่ 5.29	ผังพื้นที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์..... 132
แผนผังที่ 5.30	ผังพื้นที่วัดโสมนัสวิหาร..... 133
แผนผังที่ 5.31	ผังพื้นที่วัดระฆังโฆสิตาราม..... 134
แผนผังที่ 5.32	ผังพื้นที่วัดโมลีโยธาราม..... 135

สารบัญแผนผัง (ต่อ)

	หน้า
แผนผังที่ 5.33	ผังพื้นวัดราชสิทธิาราม 136
แผนผังที่ 5.34	ผังพื้นพระมณฑปวัดพระศรีรัตนศาสดาราม 137
แผนผังที่ 5.35	ผังพื้นพระมณฑปวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม 138
แผนผังที่ 5.36	ผังพื้นหอพระมณฑปเทียรธรรมวัดพระศรีรัตนศาสดาราม 139
แผนผังที่ 5.37	ผังพื้นหอสมุดมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย 140
แผนผังที่ 5.38	ผังพื้นหอพุทธศาสนสังคหะ วัดเบญจมบพิตร 141
แผนผังที่ 5.39	แผนผังหอสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย 176
แผนผังที่ 5.40	แสดงการใช้พื้นที่ภายในหอสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย 177
แผนผังที่ 5.41	แผนผังหอสมุดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 181
แผนผังที่ 5.42	แสดงการใช้พื้นที่ภายในหอสมุดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 182
แผนผังที่ 5.43	แผนผังหอสมุดปรีดี พนมยงค์ ชั้นใต้ดิน U1 187
แผนผังที่ 5.44	แสดงการใช้พื้นที่ภายในหอสมุดปรีดี พนมยงค์ ชั้นใต้ดิน U1 188
แผนผังที่ 5.45	แผนผังหอสมุดปรีดี พนมยงค์ ชั้นใต้ดิน U2 189
แผนผังที่ 5.46	แสดงการใช้พื้นที่ภายในหอสมุดปรีดี พนมยงค์ ชั้นใต้ดิน U2 190
แผนผังที่ 5.47	แผนผังหอสมุดปรีดี พนมยงค์ ชั้นใต้ดิน U3 191
แผนผังที่ 5.48	แสดงการใช้พื้นที่ภายในหอสมุดปรีดี พนมยงค์ ชั้นใต้ดิน U3 192
แผนผังที่ 5.49	สำนักบรรณสารการพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ชั้น 2 198
แผนผังที่ 5.50	แสดงการใช้พื้นที่ภายในสำนักบรรณสารการพัฒนาสถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์ ชั้น 2 199
แผนผังที่ 5.51	สำนักบรรณสารการพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ชั้น 3 200
แผนผังที่ 5.52	แสดงการใช้พื้นที่ภายในสำนักบรรณสารการพัฒนาสถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์ ชั้น 3 201
แผนผังที่ 5.53	สำนักบรรณสารการพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ชั้น 4 202
แผนผังที่ 5.52	แสดงการใช้พื้นที่ภายในสำนักบรรณสารการพัฒนาสถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์ ชั้น 4 203
แผนผังที่ 6.1	แสดงเส้นทางจากมหาจุฬายา วัดมหาธาตุมาสู่มหาจุฬายา อยุธยา 211
แผนผังที่ 6.2	แสดงทางเข้าโครงการมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย 212

สารบัญภาพลายเส้น

	หน้า
ภาพลายเส้นที่ 6.1 ผังบริเวณมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.....	238
ภาพลายเส้นที่ 6.2 ผังหอพระไตรปิฎกและหอสมุด	240
ภาพลายเส้นที่ 6.3 ผังพื้นหอพระไตรปิฎก.....	241
ภาพลายเส้นที่ 6.4 รูปตั้งหอพระไตรปิฎกด้านหน้า.....	242
ภาพลายเส้นที่ 6.5 รูปตั้งหอพระไตรปิฎกด้านข้าง.....	243
ภาพลายเส้นที่ 6.6 รูปตัดหอพระไตรปิฎกด้านสกัด.....	244
ภาพลายเส้นที่ 6.7 รูปตัดหอพระไตรปิฎกด้านยาว.....	245
ภาพลายเส้นที่ 6.8 แบบขยายมุขด้านหน้าหอพระไตรปิฎก	246
ภาพลายเส้นที่ 6.9 ผังพื้นหอสมุดชั้น 1.....	253
ภาพลายเส้นที่ 6.10 ผังพื้นหอสมุดชั้น 2.....	254
ภาพลายเส้นที่ 6.11 ผังพื้นหอสมุดชั้น 3.....	255
ภาพลายเส้นที่ 6.12 ผังพื้นหอสมุดชั้น 4.....	255
ภาพลายเส้นที่ 6.13 รูปตั้งหอสมุดด้านหน้า.....	256
ภาพลายเส้นที่ 6.14 รูปตั้งหอสมุดด้านข้าง.....	257
ภาพลายเส้นที่ 6.15 รูปตั้งหอสมุดด้านหลัง.....	258
ภาพลายเส้นที่ 6.16 รูปตัดหอสมุด.....	259
ภาพลายเส้นที่ 6.17 รูปตัดหอสมุด.....	260
ภาพลายเส้นที่ 6.18 ทศนิยมภาพหอพระไตรปิฎกและหอสมุด	261